

Педагогикалық ғылымдар

Педагогические науки

Pedagogical sciences

FTAMP 17.01.45

Т.Р. Әбдіқадырова¹ (orcid - 0000-0002-5716-6891) – негізгі автор,
К.Б. Қанат² (orcid - 0000-0002-0697-2228)

¹Пед. ғылымдарының д-ры, профессор, ²Магистрант
М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті, Тараз қ., Қазақстан
e-mail: ¹tursynai_1959@mail.ru, ²korkemzhan.kanat@mail.ru

БАУЫРЖАН МОМЫШҰЛЫ ШЫҒАРМАЛАРЫН ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫ НЕГІЗІНДЕ ОҚЫТУДЫҢ ЖОЛДАРЫ

Аннотация. Жоғары мектепте әдебиетті оқыту әдістемесі цифрлық дәуір педагогикасында үлкен маңызға ие. Ғылыми зерттеу мақсаты – Б.Момышұлы шығармаларын жаңартылған білім беру мазмұны негізінде оқыту мәселесіне кеңінен тоқталып, оқытудың заманауи жолдарын ұсыну. Ғылыми мақалада бірқатар әдіскер ғалымдардың еңбектері негізге алынып, салыстыру және библиографиялық зерттеу әдістері қолданылды. Оқыту үрдісіндегі жаңартылған білім беру мазмұны – сын тұрғысынан ойлау, алған білімін өмірде пайдалана білу, зерттеу жұмыстарын жүргізу, тәжірибе жасау сынды ішкі мазмұнға ие. Нақтырақ айтқанда, Б.Момышұлы шығармаларын оқытып қана қоймай, оның өмірде пайдаланылуына ықпал ету зерттеу жұмысымыздың негізгі міндеттерінің бірі. Аталған ішкі мазмұн компоненттерінің көмегімен Б.Момышұлы шығармаларын оқытудың тың әрі заманауи жолдары ұсынылды. Яғни, көркем шығарманы талдаудың жаңа үлгісі және Б.Момышұлы шығармалары негізінде электронды платформа ұсыну арқылы нәтижеге қол жеткіздік.

Жаңартылған білім беру мазмұнына сәйкес пәнаралық байланыс ескеріліп, әдебиетте көркем шығарманы талдаудың жаңа үлгісі ұсынылды. Сондай – ақ, теориялық тұжырымдарға тоқтала келе, эксперимент әдісі арқылы ғылыми мақаланың практикалық маңыздылығы көрсетілді.

Тірек сөздер: Бауыржан Момышұлы, жаңартылған білім беру мазмұны, әдебиетті оқыту әдістемесі, жоғары мектеп, әдіс – тәсілдер, талдаудың жаңа үлгісі, «Ұшқан ұя», Б.Момышұлы шығармашылығы, цифрлық дәуір педагогикасы.

Кіріспе. Бауыржан Момышұлы шығармаларын жаңартылған білім беру мазмұны негізінде оқыту жолдары бүгінгі таңда тыңғылықты зерттеуді талап ететін тақырыптардың бірі. Себебі, бірқатар ғалымдар Бауыржан шығармалары туралы өзекті ғылыми тұжырымдар, зерттеулер жүргізген. Ендігі кезек сол ғылыми – теориялық зерттеулерді негізге ала отырып оқыту болып отыр. Сондықтан, біздің мақсатымыз дәл сол зерттеу жұмыстарын саралай келе, оны оқыту әдістемесін бірізді жүйеге салу. Оқыту тенденциялары заманауи цифрлық жүйеге негізделіп отыр. Біз қарастырып отырған жаңартылған білім беру мазмұны бірнеше критерийлермен толығыды. Нақтырақ айтқанда, оқытудың оқытудағы жүйелі – әрекеттік ұстаным, білім берудегі пәнаралық байланыс, критериалды бағалау, спиральді оқыту жүйесі, тәрбиелік әлеуетін арттыру сынды негізгі факторлар Б.Момышұлы шығармаларын тереңдеп оқытуға тікелей ықпал етеді.

Аты әлем халқына аңыз болып тараған Бауыржан Момышұлының шығармашылығының шоқтығы биік. Б.Момышұлының тұлғалық болмысымен қатар шығармашылығына арқау болған көркем туындылары талай оқырманды таңдай қақтырғаны жасырын емес. Бауыржан турасында қалам тартқан ғалым-зерттеушілердің еңбектері де баршылық. Б.Момышұлының қаламынан туған «Майдан жазбалары», «Москва үшін

шайқас», «Музей апа», «Соңғы екі кездесу» және т.б. шығармаларын жіктей келе, оның батырлық һәм жазушылық қыры туралы баға берген қаламгерлердің де аз емес екендігін анық байқауға болады. Нақтырақ айтар болсақ, Жүніс Ыбыраевтың «Бауыржан Момышұлы: майдан жыры мен сыры», Мырзатай Жолдасбековтың «Бауыржан туралы сөз», Мекемтас Мырзахметұлы мен Рақымбай Сатаевтың «Бауыржан Момышұлы туралы естеліктер» сынды еңбектерінде бірқатар ғылыми негізделген тұжырымдар берілген. Жоғарыдағы айтылған еңбектерге тоқталып өтсек. Мәселен, Ж.Ыбыраевтың «Бауыржан Момышұлы: майдан жыры мен сыры» кітабында: *«Әдеби таланттың айрықша қасиеті жатық жаза білуде ғана емес, ерекше оқиғаларды байқап, мәнді сәттерді көріп, танып, дұрыс бағалап, есте қаларлықтай етіп суреттеп беруде болса керек. Осы тұрғыдан алғанда Б.Момышұлы сондай талантты жазушы екенін іс жүзінде дәлелдеді. Баукеңнің «Ұшқан ұя» повесі қазақ халқы өмірінің энциклопедиясына айналды»* деп автор шығармашылығына баға берген [1]. Расында да, тілге жатық жазылмаған шығарманы оқыту өз нәтижесін үздік бере бермейді. Ал, Бауыржан шығармалары адам психологиясымен де, халықтық педагогикамен де тығыз байланыста жатыр. Оған дәлел Мырзатай Жолдасбековтың «Бауыржан туралы сөз» деген еңбегінде: *«Бауыржандай дара тұлғаларды табиғат ана қай заманда да, қай халыққа да сирек сыйлайды. Сондықтан да Баукең өмір бойы ел махаббатына бөленіп, халқының қадірлісі, аяулысы, еркесі болып өтті»* деген тұжырым жасалған [2]. Сондай-ақ, М.Мырзахметұлы мен Р.Сатаевтың «Бауыржан Момышұлы туралы естеліктер» кітабында *«Бауыржан Момышұлы секілді үлкен тұлғалардың өмірбаяны бүкіл елдің өмірбаянымен, замандастарының ерлік өмірбаянымен жалғасып, тамырласып жататыны айтпаса да түсінікті. Ұлы Отан Соғысы тұсында бар ұлттын батыры атанған Бауыржан Момышұлы енді бар ұлттың жазушысы болуға да хақылы. Оның байлығы мен бақыты осында»* деп көрсеткен [3]. Аталмыш пікірден Б.Момышұлының тұлғалық қыры айқын көрініс беріп тұр. Ғалымдардың пікірлеріне сүйене келе, біз де автор шығармашылығын кеңінен насихаттау үшін оқытудың жаңа жолдарын ұсынуды қолға алып отырмыз.

Қаламгер қадамының қарымдылығы сонша, ол туралы жазылған еңбектер еш уақыт өз құнын жоймақ емес. Демек, бұдан шығатын түйін: Бауыржан шығармашылығын әлі де болса зерттеу қажет.

Десе де, дәуір талабына сай ұлттық әдебиет қорын молайтар асыл қазыналарымыздың кеңінен насихатталуы үшін жаңа дәуір зерттеушілерінің тың көзқарастары қажет. Осыны ескере келе, Б.Момышұлы шығармашылығын бүгінгі күнгі талаптарға сай, жаңартылған үлгіде қалай оқытуға болатындығын жан – жақты зерттеу жұмыстары жүргізілді. Тақырыптың өзектілігі де сонда. Б.Момышұлы шығармашылығында «халықтық педагогиканың» бар екендігін дәлелдей отырып, оқытудың жаңа жолдары ұсынылды. Ғылыми мақаланың жаңашылдығы – жаңартылған білім беру мазмұны негізінде Бауыржан Момышұлының көркем туындыларын талдаудың, әрі оқытудың жаңа жолдары көрсетілді. Яғни, Б.Момышұлы шығармаларын талдаудың жаңа үлгісі және автор шығармашылығына негізделген электронды платформа құрылымының сұлбасы ұсынылды.

Зерттеу шарттары мен әдістері. Жаңартылған білім беру мазмұны арқылы көркем шығарманы оқыту мейлінше тәуекел мен жауапкершілікті жүктейді. Себебі, әдебиеттегі кез-келген шығарманы оқыту әрі оны талдау тыңғылықты зерттеуді талап ететін құбылыс. Сөзіме дәлел ретін белгілі

әдіскер-ғалым Қанипа Бітібаеваның «Әдебиетті тереңдетіп оқыту» еңбегіндегі мына пікірін ұсынамын: «*Әдебиетті ғылыми тұрғыда, өз мәні, мақсаты тұрғысында оқыту, «асыл сөз», «үлгілі сөзді» табу, одан үлгі алу тұрғысында оқыту, өнердің бір саласы ретінде бар мүмкіндігімізді пайдаланып оқытудың кезегі баяғыда-ақ келген. Педагогикалық технологиядан іздену (түсініктен қолдану, одан анализ – синтез бағаға дейін оқушыны жетелеу), әр шәкіртті шығармашылық тұлға биігіне жеткізу мақсатында шығармашылық еңбекпен оқыту бүгінгі ұстаз алдында тұрған абыройлы міндет*» [4]. Ғалым тұжырымындағы «педагогикалық технологиялардан іздену» тіркесімен толықтай келісуге болады. Себебі, әдебиетті оқыту әр дәуір талабына сай жүзеге асуы қажет. Демек, бүгінгі күні жаңартылған білім беру мазмұны негізінде оқыту педагогқа қойылатын басты талаптардың бірі. Әдебиеттегі көркем туындыларды оқыту төңірегінде Төлеутай Ақшолоқов, Әбдіқадыр Дайыров, Әуелбек Қоңыратбаев, Атымтай Көшімбаев, сынды әдіскер-ғалымдар еңбек жазып, өз көзқарастарын білдірген.

Бауыржан Момышұлы шығармашылығы туралы ой түйген ғалымдардың еңбектерін зерделей келе, салыстырмалы түрде бақылау жүргізе отырып библиографиялық зерттеу әдісі арқылы біраз пікірлерге тоқталсақ. Мәселен, Жүніс Ыбыраевтың «Бауыржан Момышұлы: майдан жыры мен сыры» кітабында: «*Әдебиеттегі көркемдік дәрежесін арттыру, сюжет желісін қызғылықты тарта білу жауапкершілігін терең түсінетін Баукең өз шығармаларына да осындай жоғары талап қойып еңбек еткен. Оның көркем шығармаларында ерліктің тууы жаппай қаһармандықтың шығуы, жауынгердің қалыптасуы, солдат характерінің шыңдалуы, ұрыс барысындағы өмір мен өлім мәселесі, тағы басқа осындай түйінді пікірлер кең өрісте қамтылған. Ол ұсақ-түйектің айналасында шырмалып қалмайды*» - деп, жазушының шеберлігіне үздік баға берілген [1]. Біз бұдан Бауыржан шығармаларының, оның ішінде өлеңдері, әңгімелері, повестерінің өмірлік құндылығы орасан зор екендігін байқай аламыз. Яғни, Ж.Ыбыраевтың пікірінше, автор шығармаларының көркемдік дәрежесі болуы керек және оны оқытуда тиімді әдістерді пайдалану маңызды.

Асылы, Б.Момышұлы шығармашылығын оқу барда, оқыту екінші бір мәселе. Себебі, ғалымдар берген бағалы шығармаларынды өз деңгейінде дәріптеу жүйелі оқыту жолын ұсынуден ғана шешілетін мәселе болмақ. Демек, Б.Момышұлы шығармаларының маңызы - оқиғаларды шыншылдықпен бейнелеуінде, сондай-ақ борыш, ар-намыс, сенім, патриотизм сияқты моральдық-этикалық мәселелерді шешуге құралады. Бауыржан өз шығармалары арқылы адам рухының асқақтығын, оның Отанын сүйген патриоттық рухын аша білді [5]. Осы ретте Б.Момышұлы шығармасына өзіндік көзқарасын «*Қазақтың ішінде маған қатты әсер еткен, идеал етіп ұстанған адамым Б.Момышұлы болды*» - деп білдірген Олжас Сүлейменов болды. Осылайша, Бауыржан шығармашылығына берілген баға мен жазылған ғылыми еңбектерді ғылыми әдістерді пайдалану арқылы бір арнаға тоғыстырдық. Ендігі ретте, өз тарапымыздан оқытудың тың жолын терең зерттеп, эксперимент жасап, жан-жақты талдап жазып жатқан ғылыми еңбегімізде ұсынамыз. Бұл ғылыми мақаламызда (мақала көлеміне сай) сол еңбекте зерделеніп жатқан талдауларымыздың тақырыбын ұсынып, қысқаша мәлімет бере кетпекпіз.

Зерттеу нәтижелері. Б.Момышұлы шығармаларын жаңартылған білім беру мазмұны негізінде оқытудың жолы ретінде жазушы шығармаларын

талдаудың жаңа үлгісіне мысал көрсеттік. Талдау жеті компоненттен тұрады: **хронология** (сол кезеңдегі тарихи – әлеуметтік жағдай), **параллелизм** (сол жылы жарыққа шыққан көркем шығармалар және ондағы көтерілген мәселелер), **топонимикалық анықтама** (шығармадағы оқиға өрбіген аймақ), **әдеби образ** (шығармадағы кейіпкерлер және прототип), **тілдік ерекшелік** (шығармадағы диалектілер мен говрлар), **әдебиет теориясы** (шығармада кездесетін көркемдегіш құралдар), **фольклорлық жіктеу** (көркем шығармада кездесетін мақал-мәтел, жаңылтпаш, жұмбақ, нақыл сөз, ертегі, аңыз-әңгіме, салт-дәстүр, айтыс, тұрмыс-салт жырлары).

Жаңартылған білім беру мазмұны сын тұрғысынан ойлаумен қатар пәнаралық байланыстың нығаюына түрткі болады. Мәселен, әдебиеттегі көркем шығармалардың өрбіген аймағы, уақиға болған жыл, көтерілген мәселе, кейіпкерлердің атқарған қызметі ірілі-ұсақты детальдар тарих, география, медицина, педагогика, физика және т.б. пәндермен астасып жатыр. Ендеше, жаңартылған білім беру мазмұны негізінде дайындалған көркем шығарманы талдаудың жаңа үлгісін, Бауыржан Момышұлының «Ұшқан ұя» шығармасы арқылы талдап, дәлелдейік. Алдымен, халықтық педагогикаға негізделген көркем туынды деп бағалаған шығармаға Қ.Уразбаевтың берген сипаттамасын қарастырайық:

«Б.Момышұлының «Ұшқан ұя» повесін ұлттық салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың жас ұрпаққа арналған көркемделіп кестеленген энциклопедиясы деп бағаласақ артық болмас. Шығармадағы аңыз-әңгімелер мен ұлттық ойындардың әдет-ғұрыптар мен салт-дәстүрлердің суреттелуі көркемдік тұрғыдан ғана емес, дүниетанымдық мән-маңызымен де ерекшеленеді. Б. Момышұлының «Ұшқан ұя» повесін идеялық тұрғыдан ұлттық таным мен болмысының жемісі деп бағалаймыз» [6]. Расында да, бұл пікірмен келіспеске болмас. Себебі, аталмыш көркем шығарма ұлттың ұлттық энциклопедиясы іспеттес. Сондықтан біз, өз ғылыми жаңалығымызға арқау болған ұсынысқа дәлел ретінде Б.Момышұлының «Ұшқан ұя» шығармасына талдау жасап, көрсетеміз. Зерттеу нәтижелеріне кезек бере болсақ, «Ұшқан ұя» повесі, 1974 жылы жарық көрді. Осы жылы параллельді түрде Ғ.Мүсіреповтің «Ұлпан» романы, Қабдеш Жұмаділовтің «Соңғы көш» Илияс Есенберлиннің «Көлеңкемен қорғай жүр» шығармасы жарыққа шықты. Шығарманы талдағанда міндетті түрде онда кездесетін жер-су аттарына назар аудару қажет. Бұл шығарманы толықтай түсінуге көмектеседі.

Шығармадағы топонимикалық атауларға кезек беретін болсақ. Оқиға өрбіген аймақ: Әулиета топырағында, Мыңбұлақ ауылы. Шығармада Кремень, Ақ орда, Ақкөз, Бекет, Бурное, Головочевка, Діқан, Евгеньевка, Кавказ, Көлбастау, Қарақшы, Ленгер, Майлыкент, Машат, Момыш ауылы, Сайрам, Ташкент, Ташкент-Пішпек (Фрунзе), Түлкібас және т.б. топонимдер кездеседі. «Ұшқан ұядағы» әдеби образдардың барлығы өмірде болған шынайы кейіпкерлер. Мәселен, Бауыржан, Момыш, Қызтумас т.б. Шығармадағы тілдік ерекшелік оңтүстік тілімен біте қайнасып жатыр. «Ұшқан ұядағы» әдебиет теориясының ұтымды пайдалануы жазушының шеберлігін толық айғақтап тұрғандай. Аталмыш көркем туындының өміршендігі, осындай сәтті әдебиет теорияларының қолданылуымен байланысты. Нақтырақ айтқанда Б.Момышұлының бұл повесінде эпитет, теңеу, метафора сынды көркемдегіш-бейнелеуіш сөздер көптеп қолданылған. Мысалы, аққұбаша ажарлы, орақ мұрын, от жанарлы және т.б. Қаламгердің бұл шығармасында фольклорлық жіктеу өте көп кездеседі. Талдаудың жаңа үлгісіндегі фольклорлық жіктеудің құрылымын атап көрсеткендей, мұнда:

тұрмыс-салт жырлары (бата-тілектер, төрт-түлік жырлары, сәбидің дүниеге келуіне байланысты жырлар, үйлену салтына байланысты жырлар, көңіл-күй жырлары). Айталық, атасы Имаштың Бауыржан дүниеге келген кезде берген батасы, Байтоқтың сүйінші сұрап, артынша шілдехана тойының болуы, Қызтумас әжесінің бесік жыры, Үбиянның ұзатылып бара жатқандағы сыңсуы сынды бірнеше мысалдар сөзімізге дәлел бола алады. Сондай-ақ, бұл көркем шығармада «Аузы қисық болса да байдың баласы сөйлесін», «Құрығы ұзын қуып жүріп алады, құрығы қысқа құр қол қалады» деген мақал-мәтелдер қолданылған.

Ғылыми нәтижелерді талқылай келе, жаңартылған білім беру мазмұны негізде жазушы шығармаларын оқытуда талдаудың маңызды роль атқаратындығын алдыға тартамыз. Себебі, кез келген көркем шығарманы оқу ізінше міндетті түрде талдауды қажет ететін құбылыс. Бұл ретте талдау жаңаша формада ұсынылса тіпті жақсы болары анық. Ғылыми мақаланың зерттеу бөлімінде жаңартылған білім беру мазмұнына байланысты айтылған пікірлерді негізге ала отырып, Б.Момышұлы шығармашылығын оқытудың тағы бір заманауи үлгідегі цифрлық жолын ұсынамыз. Дәлірек айтсақ, жазушының шығармашылығын әр қырынан құрылымдық сипатта жіктеп, электронды платформа дайындау. Яғни, Бауыржан Момышұлы шығармашылығының стильдік ерекшелігіне сай ұлттық, әскери, патриоттық сынды категорияларға бөліп электронды платформаға енгізу. Сондай – ақ, айтылым, жазылым, тыңдалып, оқылым дағдыларын ескере отырып, аудио, видео сынды электронды контенттерді дайындауды қолға алдық. Бұл ғылыми мақалада аталмыш платформаның жоспары көрсетілді.

Қорытынды. Бауыржан Момышұлы шығармаларын жаңартылған білім беру мазмұны негізінде оқытудың жолдары мақаласында салыстыру, библиографиялық зерттеу әдістері кеңінен қолданылды. Әдіскер ғалымдардың әдебиетті, оның ішінде көркем шығарманы оқытудың әдістемесіне байланысты жасаған қорытынды тұжырымдары мен өзіндік көзқарастарына сілтеме беру арқылы ойымызды дәлелдеп, салыстыра келе өз зерттеуімізді жүргіздік. Нәтижесінде, жаңартылған білім беру мазмұны негізінде көркем шығарманы талдаудың жаңа үлгісі ұсынылып, Б.Момышұлының «Ұшқан ұя» повесі талданып, дәлелденді. Шығарманы біз ұсынған жүйе бойынша талдар болсақ, жаңартылған білім мазмұнына арқау болған сын тұрғысан ойлау, пәнаралық баланыс, тәжірибе жасау, шығармаға зерттеу жүргізу, қазіргі заман талабына сай цифрлық жүйені енгізу, оны әдебиет сабағында пайдаланып еңбегімізді әлемдік деңгейде жариялап, өз шығармаларымыздағы брендтік жүйені ұсыну, дәлелдеу бағытында және т.б категориялар арқылы көркем шығармаға деген жаңаша көзқарастар қалыптастырамыз. Сондай – ақ, ғылыми мақалада цифрлық дәуір педагогикасына негізделіп, Б.Момышұлының стильдік ерекшеліктеріне орай, әр қырлы шығармаларын топтастырып, электронды платформа ұсынылмақ. Б.Момышұлы шығармаларының құндылығы, әдебиеттегі орны мызғымас құдыретке ие екендігі жасырын емес. Сөзімізге академик Әбдімәлік Нысанбаевтың мына бір пікірі дәлел болмақ:

«Баукеңнің айтқан өсиетін, насихатын жиі еске алып, содан ауытқымауға тырысып өмірді сүре білу, оларды қастерлеп қадірлей отырып, кейінгі ұрпаққа табыстау қазақ халқының әрбір перзентінің парызы болса керек. Соның барысында қазақтың ұлы перзенті Бауыржан Момышұлының адами бейнесі аршыған алмастай жарқырай түседі» [7].

Қорыта айтқанда, Бауыржан Момышұлы шығармаларын жаңартылған білім беру мазмұны негізінде оқыту жолдары әрі тиімді әрі ғылыми негізделген болуы қажет. Ғылыми мақала барысында бірқатар ұтымды жолдар ұсынылды. Нәтижесінде ұлттық әдебиетіміздің асыл қазынасына айналған Бауыржан Момышұлы шығармаларын ұл дала перзенттері тұла бойына сіңіре қабылдайтынына сенеміз. Себебі, Бауыржан Момышұлы мұрасының пәлсапасы кең, құндылық межесі биік саф туынды.

Әдебиеттер тізімі

1. Бауыржан Момышұлы: Майдан жыры мен сыры [Мәтін] / История одной книги / Ж. Ыбыраев; [орыс тіліне ауд. Ә. Өтешева; ред. Г. Рахметова]. - Алматы: ҚазАқпарат, 2018. - 377 б.
2. Жолдасбеков, М.Ж. Бауыржан туралы сөз [Мәтін] / М.Ж. Жолдасбеков // Легендарный батыр. - 2009. Б.312-319.
3. Бауыржан Момышұлы туралы естеліктер [Мәтін] / құраст.: М. Мырзахметұлы, Р. Сатаев. - Алматы: Білім, 2005. - 205 б.
4. Бітібаева, Қ. Әдебиетті тереңдетіп оқыту [Мәтін] / Қ. Бітібаева, 2-ші бас. - Алматы: Мектеп, 2003. - 415 б.
5. Бауыржан Момышұлы шығармаларының тәрбиелік мәні [Электронды ресурс]. – Қолжетімділік режимі: http://www.rusnauka.com/28_WP_2014/Philologia/7_177740.doc.html
6. Бауыржан Момышұлының «Ұшқан ұя» шығармасындағы ұлттық дәстүрлер көрінісі: филол. ғылым. канд. ... дисс. авторефераты, 10.01.02 - қазақ әдебиеті мамандығы бойынша / Уразбаев, Қ.М. - Түркістан: Нұрлы Бейне, 2007. - 25 б.
7. Бауыржан Момышұлы: Қазақ халқының қаһарман ұлы - батыр Бауыржан Момышұлы; [құраст. Н. Қ. Қосаева]. - Алматы, 2011. - 379 б.

Мақала редакцияға 30.11.21 түсті.

Т.Р. Абдыкадырова, К.Б. Канат

Таразский региональный университет им. М.Х. Дулати, г. Тараз, Казахстан

СПОСОБЫ ОБУЧЕНИЯ ПРОИЗВЕДЕНИЙ БАУЫРЖАНА МОМЫШУЛЫ НА ОСНОВЕ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация. Методика преподавания литературы в Высшей школе имеет большое значение в педагогике цифровой эпохи. Цель научного исследования – предложить современные подходы к преподаванию произведений Б. Момышұлы на основе обновленного содержания образования.

В научной статье взяты за основу труды ряда ученых-методистов, использованы методы сравнительного и библиографического исследования. Одной из основных задач нашей исследовательской работы является не только преподавание произведений Б. Момышұлы, но и содействовать использованию этих знаний в жизни. С помощью данных компонентов внутреннего содержания были предложены новые и современные пути обучения произведений Б. Момышұлы. В соответствии с обновленным содержанием образования с учетом межпредметной связи в литературе предложена новая модель анализа художественного произведения. Также, с учётом теоретических выводов, была продемонстрирована практическая значимость научной статьи методом эксперимента.

Ключевые слова: Бауыржан Момышұлы, обновленное содержание образования, методика преподавания литературы, Высшая школа, методы и приемы, новая модель анализа, «Ұшқан ұя», творчество Б. Момышұлы, педагогика цифровой эпохи.

T.R. Abdykadyrova, K.B. Kanat

M.Kh.Dulaty Taraz Regional University, Taraz, Kazakhstan

**METHODS OF LEARNING WORKS OF BAURZHAN MOMYSHULY
BASED ON UPDATED EDUCATION CONTENT**

Abstract. The methodology of teaching literature at the Higher School is of great importance in the pedagogy of the digital age. The purpose of the research is to propose modern approaches to teaching the works of B. Momyshuly based on the updated content of education.

The scientific article is based on the works of a number of methodological scientists, methods of comparative and bibliographic research are used. One of the main tasks of our research work is not only teaching the works of B. Momyshuly, but also promoting the use of this knowledge in life. With the help of these components of the internal content, new and modern ways of teaching the works of B. Momyshuly were proposed. In accordance with the updated content of education, taking into account the interdisciplinary connection in the literature, a new model for the analysis of a work of art is proposed. Also, taking into account the theoretical conclusions, the practical significance of the scientific article was demonstrated by the method of experiment.

Keywords: Baurzhan Momyshuly, updated content of education, methodology of teaching literature, Higher school, methods and techniques, a new model of analysis, «Ushkan Uya», the work of B. Momyshuly, pedagogy of the digital age.

References

1. Baurzhan Momyshuly: Frontovaya pesnya i tajna. Istoriya odnoj knigi / ZH. Ibraev,; [transl. enl. A. Utesheva; red. G. Rahmetova]. - Almaty: Kazinform, 2018. – 377 p. [in Russian].
2. Zholdasbekov, M.Zh. Slovo o Baurzhane [A word about Baurzhan] // Legendarnyj batyr [Legendary hero]. - 2009. - PP. 312-319. [in Kazakh].
3. Vospominaniya o Baurzhane Momyshuly [Memoirs about Baurzhan Momyshuly]; compiled by M. Myrzahmetuly, R. Sataev. - Almaty: Obrazovanie, 2005. – 205 p. [in Kazakh].
4. Bitibaeva K. Uglublennoe izuchenie literatury [Literature is taught in depth] / 2nd ed. - Almaty: Shkola, 2003. - 415 p. [in Kazakh].
5. Vospitatel'noe znachenie proizvedenij Baurzhana Momyshuly [Educational value of Baurzhan Momyshuly's works] / [Elektronnyj resurs]. - Access mode: http://www.rusnauka.com/28_WP_2014/Philologia/7_177740.doc.html [in Kazakh].
6. Otrazhenie nacional'nyh tradicij v proizvedenii Baurzhana Momyshuly «Ushkan Uya» [Manifestation of national traditions in the work of Baurzhan Momyshuly «Ushkan Uya»]: abstract of diss. Cand. Philol. Sc., specialty 10.01.02 - Kazakh literature / Urazbaev, Kurmangali Marhabatuly, - Turkestan: Nurly Beine, 2007. - 25 p. [in Kazakh].
7. Baurzhan Momyshuly: geroicheskij syn kazahskogo naroda-batyr Baurzhan Momyshuly [Baurzhan Momyshuly: the heroic son of the Kazakh people - the hero Baurzhan Momyshuly] / ; [comp. Kosaeva N.K.] - Almaty, 2011. - 379 p. [in Kazakh].